

Kohanimenõukogu koosolek
PROTOKOLL NR 83

Tallinn

04.12.2017

Kohanimenõukogu arvamust küsiti järgmistes asjades:

- a) Uue küla moodustamine: Meriküla Harku vallas
- b) Kinnistu nime muutmise nõusoleku taotlemine: Kalmukünka katastriüksus Permiskülas

Vastavalt kohanimenõukogu põhimääruse § 6 lõikest 5, kujundas kohanimenõukogu oma seisukoha päevakorras oleva teema kohta e-posti vahendusel vahemikus 3. nov – 4. det 2017.

Osalesid: Ulla Kadakas, Marja Kallasmaa, Mall Kivisalu, Liisi Lumiste, Jaak Maandi, Peeter Päll, Hendrick Rang, Evar Saar, Uudo Timm
Juhatas: Väino Tõemets
Protokollis: Kadri Teller-Sepp

a) Uue küla moodustamine: Meriküla Harku vallas

Harku vald soovib 50 elaniku avalduse alusel moodustada Meriküla küla (nimi on kogemata esitatud topelt) ning muuta selleks Muraste, Ilmandu ja Suurupi külade lahkmejooni. Küla asub topograafiliselt eripärasel asustusosal ehk pankranniku klindi all pika ribana mere ääres. Avalikustamise perioodil avaldati üks vastuväide elaniku poolt, kes valla väitel määruses nõutud „asjaomasel territooriumiosal“ ei ela: inimene pidas vajalikuks enamuse külaelanike toetust, tema arvates on initsiatiivgrupp väga väike. Uus küla jätaks Ilmandu ja Muraste küla ilma rannajooneta ning lõikaks tüki Suurupi mereäärsest alast, mis on vastuolus suure osa elanikkonna huvidega. Rannikuäärne ala on juba väljakujunenud külade (Ilmandu, Muraste ja Suurupi) elanikele oluline osa kodukohast. Lisatud seletuskirjas on märgitud, et Meriküla nimi on kasutatud juba üle sajandi. Kohanimenõukogu on varem tuvastanud, et tegu on ühe suure hajataluga (vt protokoll nr 29: <http://www.eki.ee/knn/knpr29.htm> (p 6.3)). „Meriküla“ alal elab 131 inimest, Ilmandu külas 477, Muraste külas 1756 ja Suurupi külas 1037 inimest.

Arutati:

Kadri Teller-Sepp: Seletuskirjas märgitud „asjaomase territooriumiosa“ elanikeks tuleks minu arvates siiski lugeda ka Muraste, Ilmandu ja Suurupi külade elanikke, kuna nende küla piirid

muutuvad, mh ei oleks nad enam rannakülad? Avalikustamine on tehtud, kuid ei ole teada, et küla moodustamiseks oleks korraldatud avalikku koosolekut.

Evar Saar: Meriküla nime ametlikuks külanimeks tegemist ma eriti vajalikuks küll ei pea. Juhul kui see ongi juba kõnekeeles juurdunud nimi, siis geograafiliselt paistab ikkagi külaosana, täpsemalt mitme küla ühise külaosana.

Liisi Lumiste: Uue asustusüksuse tekkeks oleks minu hinnangul samuti mõistlik saada Merikülale laiem toetus, miks mitte asjasse puutuvate külade elanike küsitluse kaudu.

Marja Kallasmaa: pooldan Evari arvamust.

Peeter Päll: Põhimõtteliselt nõus eelkirjutajatega. Meriküla vastu pole otseselt midagi, kui saaks selgeks, et selline on tõesti kohalike soov. Oleme varemgi uudiskülasid eraldanud.

Mall Kivisalu: Küla loomisega olen nõus kui kohalike elanike laiem küsitlus kinnitab selle loomise soovi.

Jaak Maandi: Minu arvates võib Meriküla sobida.

Kadri Teller-Sepp: Küsisime vallalt lisainfot elanike teavitamise ja kaasamise kohta põhjendusel, et asustusüksuste määruse § 10 lg-s 5 tuleks väljendit „asjassepuutuvaid territooriumiosasid“ tõlgendada Suurupi, Muraste ja Ilmandu külasid arvestavalt ja nende külade elanikke kaasavalt: ajaloolised külad, millelt lõigataks tükk uue küla moodustamiseks, seega on asjassepuutuvad kõik külad, kelle lahkmejooni muudetakse. Vald esitas täiendava info teadete ja info avaldamise kohta Harku Valla Teatajas, Harju Elus, erinevates vallaelanikke kaasavates sotsiaalmeedikanalites jne (nimekiri edastatud nõukogu liikmetele e-kirjaga). Võib järeldada, et kutse arvamuse avaldamiseks on olnud laia leviga ja tuleb lugeda piisavaks.

OTSUSTATI: Pidada Meriküla moodustamist Muraste, Suurupi ja Ilmandu külade maade arvelt võimalikuks.

- a) Kinnistu nime muutmise nõusoleku taotlemine: Kalmukünka katastriüksus Permiskülas

Illuka vald taotleb riigihalduse ministrilt nõusolekult kohanime muutmiseks. Nimelt soovib elanik muuta Illuka vallas Permiskülas asuva kinnistu 22901:007:0159 ametliku, Kalmukünka nime põhjendusel, et koht ja nimi ei ole omavahel kooskõlas, kalmistut seal ei ole. Kalmukünka nimi rikub inimese väitel selle ilusa koha muljet. (Tema soov on saada oma katastriüksuse nimeks „Männikünka“.) Valla selgitus: Kalmukünka nimi tuleneb rahvasuust, usutavasti toimusid II Maailmasõja ajal Permisküla saarel ägedad lahingud ning hukkunuid võidi sinna 1944. aasta juulis-augustis ajutiselt matta. Hetkel ei ole aga kinnitust, et Kalmukünka kinnistule oleks lahingutes hukkunuid maetud.

Kohanime seisukohta küsime ka põhimõttelise seisukoha saamiseks, mida sellistel juhtudel teha. Küsimuse all on kinnistu, mille nime muutmise kohta tavaliselt ministri nõusolekut ei küsita. Kas siin on mingeid muid asjaolusid, mida silmas pidada (kultuurilis-ajalooline vms). Kas võib kohalduda kohanimeseaduse § 7 lg 2 p 3 (nimeobjekti või planeeringu muutumise tõttu on kasutusel olev kohanimi eksitav või kui kasutusel olev kohanimi ja nimeobjekti ruumikuju ei taga üheselt mõistetavust).

Arutati:

Evar Saar: Kalmukünka nimes on järjepidevus, sest eestiaegsel katastrikaardil on Rootsikalmu talunimi, ilmselt viimase maareformiga on see jagatud Rootsikalda ja Kalmukünka üksusteks. Kohanimekogu järgi on teises kohas, Vepskülas Rootsikalmu talunimi, aga see näitab, et ilmselt on ka Permiskülas olnud tegu rahvapärase ja tuntud nimega. Isegi veel üheverstasel kaardil on just Kalmukünka kü kohal kolm risti ehk kalmistu tingmärk. Muidugi võib ju arheoloogilise proovikaevamise tellida ja juhul kui sinna midagi ehitada tahetakse, tuleb enne kindlasti proovikaevamine teha. Aga nime osas pole muud põhjendust kui "nimi rikub inimese väitel selle ilusa koha muljet" :)

Liisi Lumiste: Väärt info Evarilt. Nime muutmise põhjendus on praeguste andmete põhjal puhtalt subjektiivne. Saan aru, et ka KOV on nimemuutuse osas pigem kahtleval seisukohal.

Ulla Kadakas: Evaril õigus. Kalmukünka pole kindlasti mitte seotud ainult 20. saj sündmustega – sõja ajal võidi sinna ka matta.

Juba 1843-45 aasta kaardil on see koht märgitud kui endine surnuaed: http://www.ra.ee/kaardid/index.php/et/map/view?id=17519&_xr=eNpNjk0OgkAMhe%252FS C8iMEuS5YuFBGqbCJDIOp5MYw92I2oW77%252F30pQyHd0RxYdQ%252FmOHOoIEfh 1I4avsmZE6tBNqTCqRWzKLqCLO2jdIJBtTMPRF5RVrUExZ0jJOL9UOVFoLjLYhHeVU gmae5HFis68PIxB7KibYrD4%252BV%252Fb371z6Ibuvk0P0plt%252BwDruj%252FY Kohe esimesel lehel. Kalmistu võib ulatuda ka Rootsikünka kinnistule.

Objekt on Muinsuskaitseametile teada ning andmebaasis arvel kui maahaudkalmistu, kuid seda ei ole veel mälestiseks tunnistatud.

Kalmetele või matmispaikadele viitavad vanad talude jms objektide nimed on enamasti, suuremas enamuses (et mitte öelda peaaegu alati) seotud reaalse matmiskohaga – sageli on neis paigus, talu maadel kuskil muinas- või keskaegne matmispaik (teadupärast on läbi keskaja maetud külakalmistutele). Nimi ise ei pruugi nii vana olla, kuid inimluid on alati ära tuntud ja nende leidmise järgi on siis ka objekte nimetatud.

Sellest on kahju küll, kui loobutakse ajaloolist maastikumälu kandvatest nimedest. Ja põhjuseks paistab olevat see, et tänapäeva inimene pelgab surma ja ei oska sellega koos elada.

Mall Kivisalu: Kuna juba 30-ndatel aastatel soovitati kohanimedest surmale viitavate nimede vähendamist, siis miks mitte seda nime muuta. Seda eriti juhul kui seal kedagi maetud ei ole. Sobib rakendada ka § 7 lg 2 p 3 (nimeobjekti või planeeringu muutumise tõttu on kasutusel olev kohanimi eksitav või kui kasutusel olev kohanimi ja nimeobjekti ruumikuju ei taga üheselt mõistetavust). Võib kaaluda ka §7 lg1 p 1 (kohanimi on vastuolus käesoleva seaduse 3. peatüki nõuetega) ja sellega komplektis § 13 lg 6 p 2 rakendamist (kohanime labane või halvustav tähendus).

Jaak Maandi: Kui soovitakse, võib Kalmukünkast saada mingi muu kungas.

Marja Kallasmaa: Mis puutub nimesse Kalmukünka, siis see näib olevat üsna uus nimi, aga nagu Evar on näidanud, on ajalooliselt põhjendatud. Tõesti pole muutmiseks muud põhjendust, kui omanikule ei meeldi. Sõna kalm on pigem kõrgstiili sõna.

Mall Kivisalu: Kui seal päriselt ikka kalm on, siis muidugi on vastavad piirangud maa kasutamisel. Kuid nime osas oleks siis ju pigem eelistatud vanal katastrikaardil olev Rootsikalmu nimi, mitte Kalmukünka – mis on määratud alles 2014. aastal. Taolise uustekkelise nime kaitsmine ei ole minu hinnangul põhjendatud.

Kuskil ei ole fikseeritud nõuet, et juhul kui maaüksusel on inimene maetud, siis peab nimes kajastuma see, et tegu on matmispaigaga. Vastasel juhul peaks meil ilmselt oluliselt suurem

hulk maauksustest oma nimes seda kajastama. Eriti veel tänapäeval kus inimesed armastavad oma lähedasi kodu juurde matta, urnide tuhka puistatakse ka päris laialdaselt kuhu keegi parajasti heaks arvab jne.

Uudo Timm: nõus

OTSUSTATI: Esitada riigihalduse ministrile ja Illuka vallale arvamus järgmises sõnastuses:

Kalmukünka nimi ei pärine II maailmasõja ajast: 1843-1845. aasta kaardil on koht märgitud kui endine surnuaed, vanadel katastrikaartidel on kasutuses Rootsikalmu talunimi, mis hiljem jaotati Rootsikalda ja Kalmukünka üksusteks. Objekt on Muinsuskaitseametile teada ning andmebaasis arvel kui maahaudkalmistu, kuid seda ei ole veel mälestiseks tunnistatud. Kalmetele või matmispaikadele viitavad vanad talude jms objektide nimed on enamasti seotud reaalse matmiskohaga – sageli on neis paigus, talu maadel kuskil muinas- või keskaegne matmispaik (teadupärast on läbi keskaja maetud külakalmistutele), seega kannavad need sõnad ajaloolist maastikumälu. Sõna *kalm* ise on kõrgstiili sõna.

Kui vald aga nii soovib, on nime muutmise võimalik, mh kohanimeseaduse § 7 lg 2 p 3 alusel (nimeobjekti või planeeringu muutus).

Nimemuutus ei mõjuta võimalikke piiranguid maa kasutamisel.

Väino Tõemets
Koosoleku juhataja

Kadri Teller-Sepp
Protokollija